

Anadolu'da Bilim Ateşi...

Prof. Dr. Ali ÖZDEN

1071'de Malazgirt meydan savaşını kazanan Alparslan kurduğu imparatorlukla birlikte bilim ateşini yakarak Türk varlığını Anadolu'da var etti.

Selçuklular döneminde Anadolu'da, Doğu İslam Medeniyetinden ve Orta Asya Türklerinden gelen tıbbi bilgilerin yer aldığı görülür. O dönemde Arapça ve Farsçanın tababette hakim dil olması nedeniyle Türkçe'nin tıp dili olması epeyce zaman almıştır. Zaman içinde Anadolu'da Türkçe tıp kitapları, yazılar görülür.

- 1206'da Selçuklu İmparatoru Gıyaseddin Keyhüsrev'in hemşiresi Gevher Nesibe Sultan tarafından Kayseri'de hastane yaptırılmıştır. Yanına da Gıyaseddin Keyhüsrev Tıp Medresesi yaptırılmıştır.
- 1213'de Sivas'ta 1. Keykavus hastanesi ve Tıp Mektebi yapılmıştır.
- 1219-1233 Konya'da hastaneler yapılmıştır.
- 1228 Divriği'nde Turan Melik Sultan Hastanesi yapılmıştır.
- 1272 Kastamonu'da Ali Pervane Hastanesi yapılır.
- 1275 Tokat'da Pervane Darüşşifası yapılır.
- 13. asırda Akşehir'de de hastane yapılmıştır.
- 13. yüzyılda Konya-Aksaray'da da hastane yapılmıştır, bu dönemde Erzurum, Erzincan'da da hastane yapılmıştır.
- 1288'de Sivas'da Rahatoğulları Davırrahanesi yapılır.
- 1308'de Amasya'da Anber bin Abdullah Hastanesi yapılır.
- 14. yüzyılda Kayseri'de Zülkadiroğulları Leprozerisi (cüz-zamhane) yapılır.

Bu dönemde kurulan hastaneler aynı zamanda Tıp Mektebi işlevini de üstlenmiş idi. Kayseri ve Sivas'ta nazari bilgilenmeyi tamamlayanlar asistan olarak hastanelere giderek uzmanların yanında ameli-uygulamaları usta-çırak ilişkisi içinde öğreniyorlardı.

Hastanelerde çalışan hekimlere hizmetleri karşılığında yeterli ödemeler yapılırdı. Hastanelerin idaresi laik prensiplere göre yapılırdı. O zaman Batı dünyasında olduğu gibi dini kurumlar ile hastanelerin ilişkisi yoktu. Hastanelerin ihtiyacı olan para vakıflar tarafından temin edilmekteydi. O dönemde hekimlerin denetlenmesi ve ihtiyaçlarının giderilmesinde kadılar görevlendirilmişti.

- Osmanlılar da 14. yüzyılda ele geçirdiği topraklarda birçok hastane yaptırmıştır.
- 1399 Yıldırım Sultan Beyazıd Hastanesi
- 1421-1451 II Murat döneminde Edirne'de Leprozeri
- 1470 Fatih Sultan Mehmet zamanında İstanbul'da hastane
- 1486 II Sultan Beyazıd döneminde Edirne'de Tunca kenarında hastane
- 1514 Yavuz Sultan Selim zamanında İstanbul Karacaahmet'te Leprozeri
- 1555 Kanuni Sultan Süleyman zamanında İstanbul'da hastane
- 1539 Manisa'da Kanuni'nin annesi Hafsa Sultan adına hastane yapılır
- 1583 İstanbul'da III. Murat validesi Nuru Banu Sultan adına Üsküdar'da hastane yapılır.
- 1616 I. Sultan Ahmet Camii yanında hastane yapılır.

Anadolu'da Selçuklu hekimleri tıbbi eserlerini Arapça ve Farsça yazmak zorunda kalmışlardır. Tıbbi bilgileri edinmek için de Arapça ve Farsça öğrenmek zorundaydılar. 14. Yüzyıldan sonra yavaş yavaş Türkçe tıp kitaplarının da yazılmaya başlandığı görülür.

17-19. yüzyıla kadar Türkçe tıbbi eserlerin kaynağının Şark İslam tababetinden kaynaklandığı görülür (Razi, Farabi, İbn-i Reyhan, İbn-i Sina, Konyalı Hacı Paşa, Amasyalı Şerafettin Sabuncuoğlu). 19. ve 20. yüzyılda ise yazılan eserlerin Batı kaynaklı olduğu görülmektedir.

18. yüzyılda Avrupa'da bilgisini görgüsünü geliştiren Rum, Ermeni hekimlerin çok başarılı olması ve halkın takdirini kazanması nedeniyle Müslüman Türk hekimler de Avrupa'ya eğitim için gitmeye başlar. Böylece Batıya gidiş arttığı gibi batıdan da hekimler gelmeye başlar.

19. yüzyılda Batılaşma çabaları ile birlikte tıp alanında batı kaynaklı literatür ve eserler kullanılmaya başlar. 1827'de batı dünyasında olduğu gibi Tıp ve cerrahi şubeleri iki ayrı mektep haline gelirse de zamanla Tıphane ve Cerrahhane birleştirilerek Avrupai eğitim başlar (II. Mahmut 1839) İstanbul Tıp Fakültesi (Tıphanei-Amire) ilk kez 14 Mart 1827'de kurulmuştur. Bu fakülte 1839'da Sultan II. Mahmut tarafında yeniden tanzim edilerek Tıp Fakültesi (Şehzadebaşında bir konakta) kurulur. Şehzadebaşı'ndan sonra Tıp Fakültesi Galatasaray'a, 1848'de Halıcıoğlu Kumbarahane Kışlasına, 1873'de tekrar Galatasaray'a, 1903'te de Haydarpaşa'ya nakil olur.

Selçuklular ve Osmanlılar döneminde hekimler hem devletten hem de halktan sevgi ve saygı görmüştür. Hekimler etik prensiplere uyumda yanlış yapmamışlardır. Hekimler birbirlerine de saygıda kusur göstermemişlerdir.

- Anadolu'da bilim ateşi 19 Ekim 1945'de Ankara Tıp Fakültesinin açılışı ile yakılmıştır. O zamanın Türkiye'sinde nüfus 19 milyon, doktor sayısı ise 5.636 idi. Hekimlerin çoğu da büyük şehirlerde bulunmakta idi. Anadolu'nun pozitif bilimlerle donanımlı hale gelmiş hekimlere ihtiyacı vardı. O gün bu gündür Ankara Tıp geleneği ve göreneğinden yetişen hekimlerimiz Anadolu'ya, Cumhuriyetine kol kanat olmuştur. En olumsuz koşullarda bilimden ve Cumhuriyetten yana olmuşlardır. Anadolu aydınlanmasında yer almak hekimlerimizin temel görevidir.

Cumhuriyetin kurulması ile birlikte Bilim ve akıl öncülüğünde "Milli varlığa dayanarak garp medeniyetine tam giriş" için

gerekli tüm çaba gösterilmiştir. Üniversite reformu gerçekleştirilerek İstanbul Üniversitesi ve Tıp Fakültelerinde Batı tipi eğitim yaşama geçirilmiştir. Bu dönemde hem hekimlerimiz batı dünyasına gitmekte hem de bilim adamları ülkemize gelip ders vermekte idiler.

Anadolu'nun bağrında yer alan Ankara'da kurulan üniversite ve tıp fakültesi tüm ülkede mucizevi bir aydınlanmayı başlatır. Anadolu'nun dört bir yanından gelen çocuklar cumhuriyeti yüceltmek için gece gündüz çalışarak ülkenin geleceğini yaratmaya çalışmışlardır.

Ankara Üniversitesi ve Fakültelerinin Kuruluşu

- Ankara Hukuk Fakültesi 1925
- Dil ve Tarih, Coğrafya Fakültesi 1935
- Fen Fakültesi 1945
- Ankara Tıp Fakültesi 1946
- Ankara Üniversitesi 1946
- Ziraat ve Veteriner Fakültesi 1949
- Siyasal Bilgiler Fakültesi 1950

Ankara Numune Hastanesi Ankara Tıp Fakültesinin birçok kliniğine 18 yıl ev sahipliği yapmıştır. Prof. Dr. İhsan Doğramacı 1963 yılında çocuk kliniğinde çalışırken Ankara Üniversitesi'ne bağlı ikinci bir Tıp Fakültesi açar. 1964 yılında Ankara Üniversitesine Rektör olur. Bu süreçte Hacettepe Tıp Fakültesi'nin kuruluşunu hazırlar ve 1967'de Hacettepe Üniversitesi'ne Rektör olur.

Ankara'da bilim ateşinin yakılmasıyla tüm Anadolu'da aydınlanma için gereken çoban ateşlerini hekimlerimiz yakmışlardır. Tıp pozitif bir bilimdir. Bilim ve akılla hastaların derdine de hastalıktan korunmasına da çare arar. Hekimlerimiz Anadolu'nun dört bir yanında sosyal yaşamda da ellerinden gelen çabayı göstermişlerdir. 1946'da Ankara Üniversitesi de kurularak aydınlanma için ve Cumhuriyete kol kanat olunması için her şey yapılmıştır.

Ankara Tıp 1945 yılından bu yana bu ülke insanı için gerekeni yapmıştır. Zaman içinde Anadolu'da da birçok Tıp Fakültesi'nin açılmasına katkıda bulunmuştur.

Ankara Tıp zaman içinde tıp eğitiminde inanılmaz gelişim göstererek halkın sevgisi ve saygısını kazanmıştır. Eğitim ve araştırmada kat ettiği yol Tıp Fakültesi'nin uluslararası kim-

lik kazanmasını da sağlamıştır. En önemlisi Ankara Tıp kendi geleneğini, göreneğini yaşama geçirerek hekim-hasta, hekim-hekim ilişkisinin etik sınırlarda kalmasını sağlamıştır. Ankara Tıbbın o dönemdeki hocalarına ne kadar teşekkür etsek azdır. Onlar etik kurallara uymak olmazsa olmaz diye inanıyorlardı. Onlar tıbbın pozitif bir bilim olduğunu, bu nedenle hekimin bilim ve akıl yolundan sapmamasını öngörüyorlardı. Onlara göre; bilim dünyevi sorunların çözümünde, din ise uhrevi sorunların çözümünde yol gösterici idi. Hekim bilim ve akılla sorunları çözmeliydi.

Bilim geliştikçe; doğayı, kainatı okudukça metafizik çökmekte, bilimsel yorumlar gündeme gelmektedir. Çağımızın felsefesi tümüyle bilimselleşmiştir.

Gastroenteroloji Kliniği 1959'da Ankara Hastanesinde açıldı. Prof. Dr. Zafer Paykoç ve Prof. Dr. Hamdi Aktan birlikte açılışını yapmışlardır. Ankara Hastanesinden sonra Türkiye Yüksek İhtisas Hastanesine oradan da Ankara Tıp Fakültesi Cebeci kampüsüne taşınır (1974).

Ankara Tıpta; hocaları, öğrencileri, asistanları, hemşireleri, yardımcı sağlık elemanları ve çalışanları ile Cumhuriyetin kuruluş felsefesine uyumlu bir Anadolu ruhu yaratılmıştır. Tüm çalışanların etik kurallara ne denli ayak uydurduğu ve Cumhuriyete uyum gösterdiğini zaman açıkça göstermektedir. Bu nedenle Ankara Tıp camiası ne kadar gurur duysa yeridir. Bugünkü tüm yöneticilerin ve çalışanların bu varlığı özenle koruması ve bilime ayak uydurması için her türlü fedakarlığı yapması bir vatan görevidir. Etik sınırlar çiğnenerek başarılı olmak mümkün değildir. Bana sorsalar Ankara Tıplı olmaktan gurur duyduğumu söyleyebilirim.

1960 yılında Antalya Lisesini bitirdim ve Ankara Tıp Fakültesi'ne girdim. 2009 yılında profesör olarak emekli oldum. Tıp eğitimi, dahiliye, gastroenteroloji eğitimindeki hocalarımın örnek kişilikleri Ankara Tıp geleneğini yaratmıştır.

Gastroenterolojideki hocalarım Prof. Dr. Zafer Paykoç ve Prof. Dr. Hamdi Aktan zamanın en bilimsel çalışkan, araştırmacı hocaları idi. Türkiye'de çağdaş gastroenterolojiyi kuran insanlardı. Hocalarımızdan Prof. Dr. Necip Danişoğlu, Prof. Dr. Özden Uzunalımoglu, Prof. Dr. Nihat Sipahi, Prof. Dr. Negüz Sümer, Dr. Bilgi Aktan, Dr. Erdoğan Kovalı, Dr. Vecihe Danişoğlu, Suphi Erk de örnek kişilikleri ile bizlerde iz bırakmışlardır. Ankara Tıp Gastroenteroloji kliniğinin genç profesörü Prof. Dr. Atilla Ertan Amerika'ya giderek Ankara

Tıbbi Amerika'ya taşınmış ve birçok genç gastroenteroloğun bilgi ve becerisinin artmasına destek olmuştur. Prof. Dr. Atilla Ertan ülkemizi Amerika'da en iyi şekilde temsil etmiştir. 1974 yılında Türkiye Yüksek İhtisas Hastanesindeki gastroenteroloji kliniği Ankara Tıp Fakültesine taşındığı zaman Türkiye Yüksek İhtisas Hastanesi'nde kalan rahmetli Doç. Dr. Leziz Onaran ve Doç. Dr. Burhan Şahin hoca büyük bir sorumluluğu üstlenerek gastroenterolojinin gelişmesi için her türlü fedakarlığı yapmışlardır. Onlar da hocalarından aldıkları feyz ile Ankara Tıplı olma gururunu yaşamışlar ve yaşatmışlardır.

Türkiye'deki üniversitelerin çağcillaşmasında, reforme edilmesinde ilk başvurulması gereken insan Prof. Dr. A. Ertan'dır. Mevcut üniversitelerin mevcut halleriyle ayakta durması ve saygınlık kazanmaları mümkün değildir. Bizim ülkemizde kendi insanımıza ne saygı gösteriyoruz ne de danışıyoruz. Bu nedenle de olduğumuz yerde sayıyoruz.

Batı dünyasında üniversiteler devamlı yenilenme yolunda. Yetenekli, yeterli donanıma sahip gençleri kadrolarına kazandırdıkları gibi bilgi-becerisi yeterli araştırmacı yapısı olan bilim adamlarına da imkan vermektedirler. Bizde ise yabancı hocaya yer verilmediği gibi genç yetenekli gençlerin de geleceği karartılmaktadır.

Prof. Dr. Atilla Ertan'dan sonra Ankara Tıp Fakültesi Gastroenteroloji Kliniği'nden bir yıldız daha doğmuştur. Prof. Dr. Cihan Yurdaydın.

Prof. Dr. Cihan Yurdaydın Ankara Tıp'taki eğitimleri yanı sıra Avusturya ve ABD'de araştırma yaparak ülkesine döner. Ankara Tıp'taki çalışma döneminde klinik direktörlüğü, Hepatoloji Enstitüsü Başkanlığı görevlerinde bulunmuştur. Prof. Dr. Cihan Yurdaydın Türk Gastroenteroloji Derneği başkanlığı da yapmıştır. En önemli görevi Türk Gastroenteroloji Dergisi

Prof. Dr. Atilla ERTAN

Prof. Dr. Cihan YURDAYDIN

(Turkish Journal of Gastroenterology) Editörlüğü yaptığı dönemde dergiyi Index Medicus ve SCI'ya geçirilmesindeki katkılarıdır. Prof. Dr. Cihan Yurdaydın sayısız uluslararası yayını ile de ülkemizi tanıtmaya devam etmektedir. Prof. Dr. Cihan Yurdaydın ülkemiz adına, Tıp Fakültemiz adına, kliniğimiz adına inanılmaz bir başarı kazanmıştır. Prof. Dr. Cihan Yur-

daydın 2017-2019 dönemi Dünya Gastroenteroloji Derneği (World Gastroenterology Organisation) başkanı olmuştur. Bu başarıyı yıllardır, gece-gündüz çalışarak elde etmiştir. Bu başarıdan dolayı milletçe sevinmeliyiz. Milletimiz adına kendisine ne kadar teşekkür etsek azdır. Yeni görevinde başarılar dileriz.

KAYNAKLAR

1. Ankara Tıp Fakültesi Açılış Töreni, 19 Ekim 1945.
2. Türkiye'de Gastroenterolojinin Doğuşu, A. Özden, Türk Gastroenteroloji Vakfı Yayını, Ankara.
3. Türk Tıp Tarihinin Evolüsyonu Üzerine, Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Onur, Dünya Tıp Birliği XI. Genel Kurulu, 1957, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul.

**A Conversation with
WGO's Next President:
PROF. CIHAN YURDAYDIN, MD
2017-2019 WGO PRESIDENT**

ANNUAL SCIENTIFIC MEETING EDITION
MEETING NEWS
Your information source for daily convention events

MONDAY 10.16.2017

8 CONNECT ON SOCIAL MEDIA
Connect with the global GI community on social media.

14 SESSIONS IN SPANISH
See a breakdown of sessions available in Spanish.

26 EXHIBIT HALL
Review the map, hours and the listing of Exhibitors.

28 NEW MASTERS HONORED
Five members earn the distinction of MACO.

34 HANDS-ON
Hands-on sessions run from Monday through Tuesday.

What do you feel are WGO's greatest strengths?
The global representation with more than 100 member societies represents one strength of WGO. The unique educational activities and its positive attitude towards the Developing World represent further core strengths of WGO.

What do you feel are the greatest challenges for WGO?
WGO has to extend the necessary infrastructure for enabling and further extending its educational activities. WGO needs to better explain itself to third parties.

What is your vision for WGO's future? What are you most excited about as you begin your term as President of WGO?
Education and training is the primary focus of WGO. In addition, through activities such as the World Digestive Health Day (WDHD), WGO has always a universal agenda towards physicians and care takers as well as patients. However, the mission of WGO is as mentioned above to educate and train those physicians in need. These educational activities are more but not exclusively confined towards Third World countries. These activities are of utmost importance and should and will be continued and needs to be funded as required. Beyond that, we have preparations for a new initiative which we call the extended mentorship program. The main aim of this program is to foster clinical and basic research in areas of the world where the level of gastroenterology training is satisfactory but contribution to international academic medicine is negligible. WGO has developed educational unique models for the Third World. The extended mentorship program would be an initiative towards the Second World. WGO will continue to be the champion of education on a global level.

How did you first get involved with WGO?

I got involved with WGO around the year 2002, with the suggestions of Prof. Dr. Ali Ozden, then Chief of the Department of Gastroenterology at the University of Ankara Medical School, and Eamonn Quigley, then Secretary General of WGO. I first started working in the Training Centers Committee and then was appointed as chair of the Standards of Gastroenterology Training Committee. In this committee, we finished the WGO Standards of Gastroenterology Training Curriculum, which had been initiated and developed by Drs. Elena Fosman and Roque Sáenz from Uruguay and Chile, respectively.

What about your involvement with WGO has been most meaningful for you?

I was lucky to spend my first years within WGO with leaders who had contributed immensely to the ideas of WGO. These ideas are related to efforts for distribution of knowledge and training of our discipline to those in need. In this context, I understood that WGO is not just another organization competing with the many national and regional associations of gastroenterology but has a unique role and responsibility, especially towards the Developing World. In this context, WGO uses unique instruments such as the Training Centers (TCs) and the Train the Trainers (TTT) initiatives. TCs are an educational tool with which WGO's educational activity totally differs from educational activities of national and regional gastroenterology organizations. Specifically, TCs offer gastroenterology training of various durations from weeks to up to 2 years in places with reasonable health and medical infrastructure to physicians in close vicinity and where sometimes formal gastroenterology training does not exist. Further, WGO prepares its own guidelines on various topics in gastroenterology which differ from the well known "state of the art" guidelines of the Americas, Europe and Asia Pacific. In variance with the latter guidelines, WGO guidelines use a cascade approach which takes into account the health and medical infrastructure of various regions and thus provide unique insight especially in those countries where "state of the art" recommendations are not easily applicable. Coming myself from a Developing Country, I know too well how important education is. I therefore see my involvement with WGO as a very good opportunity to contribute and extend the ideas of WGO.

How do you see the mission of WGO being advanced during the next two years?

It is crucial that WGO continue and whenever possible extend its educational activities such as the TC and TTT initiatives. For these activities, WGO needs to be financially strong. I feel that it is the WGO leadership's responsibility to find the means to be able to fund these activities as strongly as possible. The income from World Congresses, and the decision to go from the 4 year to the 2 year cycle of World Congresses were important strategic decisions of recent years and hopefully will contribute to the firm financial standing of WGO. Other means through the WGO Foundation are and will be continuously explored.

Continued on page 6